

DELE AF FORMUERET – OMPRØVEN 2016

Opgave nr. 1

Arne Asp drev fra sin privatadresse en vinhandel i nærheden af Aarhus. Vinhandelen havde ingen ansatte, men Asps nabo, Benny Bak, udførte lejlighedsvis forskellige enkeltopgaver for Asps vinhandel mod betaling.

Den 1. april 2016 blev Asp inviteret til Napa Valley i Californien af en derboende vinproducent. Asp, der kom med på et afbud, valgte at sige ja til den gratis rejse fra 8. april til 16. april, selv om det tidsmæssigt passede ham dårligt. Dagen før sin afrejse, den 7. april, gik Asp over til Bak med nøglen til sin vinkælder. Asp forklarede, at han skulle til USA indtil den 16. april og ville viderestille sin telefon til Bak. Asp bad Bak om at sælge så meget vin som muligt, mens Asp var bortrejst, til de priser, der fremgik af den prisliste, Asp havde hængt op i sin kælder. Bak fik at vide, at han kunne give op til 10 % rabat ved køb af mindst 24 flasker.

Samme dag, den 7. april, sendte Asp – uden at have nævnt noget om det for Bak – sålydende e-mail til sin bedste kunde, Cecil Cortzen:

»Kære Cortzen. Jeg rejser til USA i morgen og er tilbage den 16. april. Benny Bak har fuldmagt til at sælge vin for mig, mens jeg er bortrejst, til de gældende priser. Som min bedste kunde får du 20 % rabat ved køb af mere end 70 flasker. Venlig hilsen Asp«.

Da der var gået nogle dage, uden at Bak havde fået solgt noget vin, afsendte han den 12. april på brevpapiret fra Asps vinhandel sålydende breve som A-post til Cecil Cortzen, Dennis Dam og Erik Eg, som han vidste tidligere havde købt vin af Asp:

»Kære gode kunde. Et godt tilbud: *Château Grand Cul Magnifique*, årgang 2012, sælges for 200,- kr./flasken. Mulighed for 10 % rabat ved køb af mindst 24 flasker. Svar udbedes senest 18/4. Venlig hilsen Bak, på vegne af Asp«.

Prisen for den tilbudte vin svarede til den pris, der fremgik af Asps prisliste, og brevene kom frem til modtagerne dagen efter, den 13. april.

Asp, der på grund af betydelige likviditetsproblemer havde solgt vin for billigt igennem længere tid, konstaterede den 14. april i USA, at han havde vundet i Lotto.

Han afsendte derfor straks samtidige e-mails til Bak og Cortzen om, at Baks »fuldmagt« var tilbagekaldt med omgående virkning. Bak og Cortzen modtog disse mails den 15. april kl. 6 om morgenen.

Den 17. april modtog Bak fra Cortzen besked om, at Cortzen ville købe 72 flasker *Château Grand Cul Magnifique*, årgang 2012, for 160,- kr./flasken, dvs. med 20 % rabat, eller »billigst muligt, dog max. 180 kr. flasken, dvs. med 10 % rabat«.

Samme dag, den 17. april, modtog Bak fra Dam besked om, at Dam ville købe 36 flasker *Château Grand Cul Magnifique*, årgang 2012, for 170,- kr./flasken, dvs. med 15 % rabat. Dam gik ud fra som givet, at en aftale om 15 % rabat ville komme i stand, idet han fra pålidelig kilde vidste alt om Asps betydelige likviditetsproblemer.

Den 19. april modtog Bak fra Eg et brev om, at Eg ville købe 24 flasker *Château Grand Cul Magnifique*, årgang 2012, for 180,- kr./flasken, dvs. med 10 % rabat. Brevet, der var dateret den 13. april og afsendt som A-post og poststempleet den 14. april, var tydeligvis blevet forsinket som følge af postvæsenets fejl.

Samme dag, den 19. april om aftenen, fik Asp, der var kommet retur fra USA meget sent den 16. april, underretning om det passerede fra Bak og overgivet såvel kuverten som brevet fra Eg. Asp sendte straks e-mails til Cortzen og Eg om, at han ikke var bundet over for dem, idet han henviste til, *dels at* Bak kun havde fuldmagt, »mens [Asp var] bortrejst«, *dels at* enhver fuldmagt for Bak i hvert fald var bortfaldet den 15. april kl. 6. Asp gjorde ingen andre synspunkter gældende, bortset fra at han over for Cortzen yderligere henviste til, *at* der i hvert fald maksimalt kunne blive tale om 10 % rabat som angivet i tilbuddet fra Bak. Asp reagerede ikke over for Dam.

En uges tid senere henvendte Cortzen, Dam og Eg sig til Asp for at afhente og betale for de flasker, som de hævdede at have købt, hvilket Asp afviste under henvisning til, at han ikke var aftaleretligt bundet.

Hvorledes er retsstillingen mellem på den ene side Asp og på den anden side henholdsvis Cortzen, Dam og Eg? (Købeloven skal ikke inddrages i besvarelsen).

Løsningseksempel til opgave nr. 1

1. Retsstillingen mellem Asp og Cortzen

I forholdet til Cortzen foreligger der et dobbelt fuldmagtsgrundlag for Bak: Dels har Asp givet Bak en AFTL § 13-fuldmagt ved den skriftlige underretning om fuldmagten til tredjemand (Cortzen), dels har Asp givet Bak en AFTL § 18-fuldmagt ved at meddele ham, at han kan indgå salgsaftaler om vin på Asps vegne.

Asp tilbagekalder § 13-fuldmagten ved den e-mail, der kommer frem til Cortzen den 15. april kl. 6.

Asp tilbagekalder § 18-fuldmagten ved den e-mail, der kommer frem til Bak den 15. april kl. 6.

Forinden tilbagekaldelsen af fuldmagterne har Bak imidlertid givet Cortzen et tilbud, og den efterfølgende tilbagekaldelse af fuldmagterne ændrer ikke ved dette tilbud – tilbagekaldelse af en fuldmagt har kun virkning *ex nunc* (for fremtiden) – ikke *ex tunc* (med tilbagevirkende kraft). Det af Bak fremsendte tilbud er ifølge løfteprincippet gældende fra det tidspunkt, hvor det kommer til Cortzens kundskab (således som Cortzen med rimelighed må forstå tilbuddet, jf. nedenfor).

Cortzens accept er alternativ: Han vil helst kun betale 160 kr./flasken, men er villig til at betale 180 kr./flasken. Dette gør naturligvis ikke accepten uoverensstemmende, og dens indhold er i øvrigt tilstrækkelig bestemt.

Spørgsmålet er, om Cortzen *alene* kan støtte ret på Baks tilbud (og få 10 % rabat), eller om han kan støtte ret på Baks tilbud *i forbindelse med* fuldmagtserklæringen fra Asp (og få 20 % rabat). Svaret må være, at Cortzen kan støtte ret på såvel Baks tilbud som Asps udsagn til Cortzen i fuldmagtserklæringen: Udsagnet – »[s]om min bedste kunde får du 20 % rabat ved køb af mere end 70 flasker« – er ganske vist ikke et tilbud (der umiddelbart kan accepteres), men det er et løfte (tilsagn) om, at Cortzen kan opnå en rabat på 20 %, hvis han køber flere end 70 flasker. Baks tilbud må fortolkes i lyset af Asps fuldmagtserklæring/løfte om, at Cortzen kan opnå 20 % rabat, hvis en aftale kommer i stand. For dette resultat taler, *at* det faktisk var Asps mening, at Cortzen kunne få 20 % rabat, *at* Cortzen har afgivet en rettidig accept af Baks tilbud, hvori han tilkendegiver, at han ønsker dette, *og at* Cortzen kunne se, at tilbuddet fra Bak efter sin indledning (»Kære gode kunde ...«) var rettet til flere kunder, hvorfor Cortzen ikke bør anse Baks tilbud som en indskrænkning i forhold til det, der var angivet i fuldmagtserklæringen rettet direkte til Cortzen.

Det ændrer ikke herved, at Bak har afgivet et tilbud, der binder et par dage efter Asps hjemkomst. Der kan ikke i ordene om, at fuldmagterne skulle gælde, mens Asp var bortrejst, indlægges noget forbud mod at afgive et tilbud med en acceptfrist, der udløber et par dage efter Asps forventelige hjemkomst.

Konklusion: Asp er bundet til at udlevere 72 flasker *Château Grand Cul Magnifique* til Cortzen mod betaling af 160 kr./flasken (dvs. med 20 % rabat).

2. Retsstillingen imellem Asp og Dam

Dam kan kun støtte sig til den § 18-fuldmagt, som Asp har meddelt Bak. Denne fuldmagt er i kraft, da Bak afgiver tilbuddet på Asps vegne, og som anført ovenfor kan

Bak godt indrømme en acceptfrist, der udløber et par dage efter Asps forventelige hjemkomst.

Bak holder sig inden for sin fuldmagt ved tilbuddet, men Dams accept er ikke overensstemmende, jf. AFTL § 6, stk. 1, idet den afviger fra tilbuddet, ved at Dam vil have 15 % rabat og derfor kun angiver en pris på 170 kr./flaske. Spørgsmålet er, om der påhviler Asp reklamationspligt over for Dam i anledning af dennes uoverensstemmende accept. Svaret er benægtende: Dam går ikke ud fra, at hans accept er overensstemmende – det *kan* han ganske enkelt ikke, når han anfører en lavere pris end den, der fremgår af tilbuddet. Asp bør heller ikke indse, at Dam går ud fra, at accepten er overensstemmende. AFTL § 6, stk. 2, hvis betingelser er kumulative, finder således ikke anvendelse.

Den omstændighed, at Dam – eventuelt med god grund – regnede med, at en aftale ville komme i stand på baggrund af hans »accept«, er uden enhver betydning.

Konklusion: Asp er ikke bundet over for Dam, der har afgivet en uoverensstemmende accept, uden at der foreligger nogen reklamationspligt for Asp i henhold til AFTL § 6, stk. 2.

3. Retsstillingen imellem Asp og Eg

Eg kan kun støtte sig til den § 18-fuldmagt, som Asp har meddelt Bak. I modsætning til Cortzen og Dam har Eg afsendt sin accept, mens Asp stadig var bortrejst, og inden Asp tilbagekaldte § 18-fuldmagten, hvorfor Eg ikke engang behøver at påberåbe sig løfteprincippet.

Egs accept er ikke rettidig, da den først kommer frem dagen efter acceptfristens udløb. Tilbudsgiver (Bak på Asps vegne og som følge af overgivelsen af kuerten og brevet også Asp selv) må imidlertid indse, at Eg gik ud fra, at accepten, der er dateret den 13. april og afsendt som A-post, er blevet forsinket på grund af postvæsenets fejl. Der påhviler derfor Asp en reklamationspligt i henhold til AFTL § 4, stk. 2.

Asp påberåber sig ikke uden ugrundet ophold over for Eg acceptens manglende rettidighed som grundlag for, at han ikke er bundet af aftalen, og Asp har derfor ikke opfyldt sin reklamationspligt.

Konklusion: Asp, der ikke har reklameret i henhold til AFTL § 4, stk. 2, er over for Eg bundet til at udlevere 24 flasker *Château Grand Cul Magnifique* mod betaling af 180 kr./flasken.

Litteratur (pensum): *Lennart Lyngé Andersen og Palle Bo Madsen: Aftaler og mellemænd*, 6. udg. (2012) s. 62 ff., s. 69 ff., s. 276, s. 277 f. og s. 295. *Palle Bo Madsen: Notat om aftalefortolkning* (2012).

Opgave nr. 2

Søren Sørensen drev i Tilst en grossistvirksomhed med indkøb og salg af artikler til havebrug. Kaj Kold ejede et havecenter i Egå med salg af blomster mv. til private. Mandag den 4. april 2016 mødtes Sørensen og Kold, idet Kold ønskede at købe bl.a. nogle blomster og havekrukker til levering på Kolds forretningsadresse fredag den 8. april. Sørensen var lidt i tvivl om, hvor mange blomster han kunne skaffe med så kort varsel, men mente ikke, at der kunne blive problemer med at skaffe krukker. På den baggrund aftaltes det, at Sørensen skulle levere »cirka 1000 stedmoderplanter a 5 kr. pr. stk.« og »200 havekrukker a 50 kr. pr. stk.«. Transporten af varerne skulle forestås af Carl Carlsen, som var ansat som chauffør hos Sørensen, og som bragte varer ud i Aarhus og omegn med Sørensens lastbil.

Fredag den 8. april kunne Sørensen konstatere, at det kun havde været muligt at skaffe 150 krukker fra hans sædvanlige leverandører, og at de samme leverandører havde helt udsolgt i stedmoderplanter. Da Carlsen skulle bringe varer ud til Kold, kunne han derfor kun læsse de 150 krukker på Sørensens lastbil. Sørensen gav Carlsen en faktura med, som han skulle aflevere til Kold sammen med krukkerne. Fakturaen lød på 200 krukker a 50 kr. pr. stk.

Da Carlsen ankom til Kold, bar Kold straks krukkerne ind på lageret og læste herefter fakturaen fra Sørensen. På grund af travlhed i havecentret foretog Kold sig ikke noget i anledning af de manglende 50 krukker og de udeblevne stedmoderplanter.

Først da Sørensen den 25. april om morgenen ringede dels for at fortælle, at Carlsen ville ankomme med 1000 stedmoderplanter op ad dagen, dels for at minde Kold om, at den 25. april var »sidste betalingsdag« for både krukkerne og stedmoderplanterne, protesterede Kold.

Kold hævdede, at han ikke var forpligtet til hverken at modtage eller betale blomsterne, idet han ikke mente, at det var sæson for stedmoderblomster mere. Endvidere krævede Kold erstatning af Sørensen i videst mulige omfang. Kold forlangte principalt 1.000 kr. (1000 planter a 1 kr., svarende til forskellen mellem den aftalte købesum, som var 5 kr. pr. stk., og den almindelige markedspris for tilsvarende

planter, som ubestridt var 6 kr. pr. stk.). Subsidiært krævede Kold et mindre beløb. Sørensen afviste, at Kold var berettiget til at hæve købet af stedmoderplanterne, og forlangte principalt, at Kold betalte købesummen som aftalt mod levering af blomsterne den 25. april. Sørensen nægtede at være erstatningsansvarlig over for Kold overhovedet og ville »i hvert fald slippe med det mindst mulige beløb«.

Kold nægtede desuden at betale fakturaen på de 200 krukke. Kold gav principalt udtryk for, at han ikke havde »noget som helst at bruge 150 krukke til«, og at Sørensen måtte sende Carlsen over for at hente de leverede 150 krukke retur. Kold hævdede subsidiært, at han i hvert fald ikke ville betale for de 50 krukke, der ikke var leveret. Endelig krævede Kold erstatning af Sørensen. Principalt forlangte Kold 5.000 kr., (200 krukke a 25 kr., svarende til forskellen mellem den aftalte købesum, som var 50 kr. pr. stk., og den almindelige markedspris for tilsvarende krukke, som ubestridt var 75 kr. pr. stk.). Subsidiært krævede Kold et mindre beløb. Sørensen hævdede, at Kold var forpligtet til at betale for alle 200 krukke, subsidiært for et mindre antal. Sørensen nægtede at være erstatningsansvarlig over for Kold overhovedet og ville »da i hvert fald slet ikke betale 5.000 kr.«.

Hvorledes er retsstillingen mellem Sørensen og Kold?

Løsningseksempel til opgave nr. 2

1. Stedmoderplanterne

Der er tale om et *handelskøb*, jf. KBL § 4. S er grossist, og K er ejer af et havecenter, som sælger til private. Både S og K »gør sig til bedrift at afhænde dertil indkøbte varer«, jf. § 4, stk. 2, og begge handler »i eller for deres bedrift«, jf. § 4, stk. 1 (Lærebogen s. 34 f.).

Blomsterne har karakter af *genus*, da S skal levere »cirka 1000 stedmoderplanter« (Lærebogen s. 31 ff.).

Købet er et *pladskøb med udbringelsespligt*, jf. KBL § 11. S bringer ifølge opgaveteksten regelmæssigt varer ud »i Aarhus og omegn« med egne folk, nemlig ved hjælp af C, som er ansat som chauffør (Lærebogen s. 41 f.).

Der er ikke sket levering den 8. april som aftalt, og S kan ikke levere andre blomster før mandag den 25. april. Der foreligger dermed *forsinkelse*.

K reagerer ikke over for S før mandag den 25. april, men K er ikke afskåret fra at udøve misligholdelsesbeføjelser som følge af passivitet, idet K kun er forpligtet til at *reklamere* inden rimelig tid, hvis han vil fastholde købet, jf. KBL § 26 (Lærebogen s. 104 f.). K har dermed bevaret sin adgang til at hæve og kræve erstatning den 25. april.

I henhold til KBL § 21, stk. 3, er enhver *forsinkelse* væsentlig og dermed hævebegrundende i handelskøb (Lærebogen s. 83). S kan ikke afskære K fra at hæve ved at tilbyde levering den 25. april. K kan herefter *hæve* købet af blomsterne, dvs. at K er berettiget til at undlade at betale købesummen, når den forfalder den 25. april.

K er ligeledes berettiget til at kræve *erstatning* af S, jf. KBL § 24, da der ikke foreligger ansvarsfritagende omstændigheder. Der foreligger hverken artsumulighed (stedmoderblomster findes i nærmest uendelige mængder) eller force majeure (forsinkelsen er begrundet i, at S's sædvanlige leverandører har udsolgt) (Lærebogen s. 90 ff.).

K kræver *prisdifferenceerstatning* af S, jf. KBL § 25, svarende til forskellen mellem den aftalte købesum (5 kr. pr. plante) og den almindelige markedspris (6 kr. pr. plante), dvs. 1 kr. pr. plante (Lærebog s. 102). (Det er uden betydning for K's adgang til at kræve prisdifferenceerstatning, om han faktisk foretager dækningskøb eller ej).

S havde kunnet opfylde sin forpligtelse i henhold til aftalen ved at levere mellem 950 og 1050 planter, jf. KBL § 66, stk. 2, hvorefter spillerummet for kvantiteten er 5 % op eller ned. Spillerummet er fastsat i S's interesse, da det fremgår af opgaveteksten, at cirka-angivelsen i aftalen er begrundet i, at S »var lidt i tvivl om, hvor mange blomster han kunne skaffe med så kort varsel«. Herefter kan S kræve, at den for ham fordelagtigste mængde lægges til grund ved erstatningsberegningen, og K kan kun kræve prisdifferenceerstatning med udgangspunkt i 950 stedmoderplanter, dvs. i alt 950 kr. (Lærebogen s. 47).

2. Krukkerne

Der er tale om et *handelskøb*, jf. KBL § 4 og ovenfor under pkt. 1.

Krukkerne har karakter af *genus*, da S skal levere »200 havekrukker« (Lærebogen s. 31 ff.).

Købet er et *pladskøb med udbringelsespligt*, jf. KBL § 11 og ovenfor under pkt. 1.

S har kun leveret en del af det, der var aftalt, nemlig 150 krukker ud af 200. Der foreligger *delvis forsinkelse* og ikke en kvantitetsmangel med hensyn til de manglende 50 krukker, sml. KBL § 50. S véd, at han har leveret for lidt, og K må ikke indse, at S tror, at han har leveret alt, hvad der er aftalt. Der mangler så mange krukker, at K ikke kan tro, at der er tale om en tællefejl fra S's side el.lign. Det er dermed underordnet, at fakturaen lyder på 200 krukker (Lærebogen s. 74 ff.).

I handelskøb er enhver forsinkelse som udgangspunkt væsentlig og dermed hævebegrundende, jf. KBL § 21, stk. 3. K er herefter som udgangspunkt berettiget til at *hæve hele købet* som følge af forsinkelsen med de 50 krukker. (Dette gælder dog ikke, hvis forsinkelsen kun angår »en ringe del af det solgte«, jf. § 21, stk. 3, in fine, men 50 krukker ud af 200 kan ikke betegnes som »en ringe del af det solgte«) (Lærebogen s. 84).

K's ophævelse af hele købet er betinget af, at han har reklameret straks over for S, jf. KBL § 27 (Lærebogen s. 105 f.). K's *reklamation* den 25. april er for sen, da der skete levering med delvis forsinkelse den 8. april. K har derfor fortabt sin adgang til at hæve hele købet, dvs. at han er forpligtet til at betale for de 150 krukker, der er leveret, i alt 7.500 kr. Ligeledes har K som følge af den for sene reklamation fortabt sin adgang til at kræve erstatning, som knytter sig til de 150 krukker, der er leveret, jf. KBL § 27. (K kan i øvrigt ikke kræve prisdifferenceerstatning, hvor K som her er afskåret fra at hæve).

K's adgang til at hæve købet for så vidt angår *den manglende del, de 50 krukker*, er ikke fortabt ved passivitet. I henhold til KBL § 26 skal K blot *reklamere* inden rimelig tid, hvis han vil fastholde, mens han bevarer sin hæveadgang og sin adgang til at kræve erstatning (Lærebogen s. 104 f.).

Forsinkelsen med de 50 krukker er isoleret set væsentlig og dermed hævebegrundende, dvs. at K er berettiget til at *hæve*, dvs. at undlade at betale for de 50 manglende krukker (Lærebogen s. 84).

K kan desuden kræve *erstatning* af S for så vidt angår de 50 krukker, der ikke er leveret. Der foreligger ikke ansvarsfritagende omstændigheder, jf. KBL § 24, da der hverken foreligger umulighed (havekrukker kan altid skaffes) eller force majeure (det var blot ikke muligt at skaffe krukker fra S's sædvanlige leverandører) (Lærebogen s. 90 ff.).

K kan kræve *prisdifferenceerstatning*, jf. KBL § 25, svarende til forskellen mellem den aftalte købesum (50 kr. pr. krukke) og den almindelige markedspris (75 kr. pr. krukke), dvs. 25 kr. pr. krukke (Lærebog s. 102). K kan herefter kræve i alt 1.250 kr. af S.

»Lærebogen« er: *Lars Hedegaard Kristensen m.fl.*: Lærebog i dansk og international køberet, 4. udgave (2011).